

ברית-המועצות: לפלוש או לא לפלוש

השווה לצריכת 1072 תושבים בנפאל, למשל. כל העלאת שכר באנגליה או בצרפת גוררת, אוטומטית, עליה מקבילה במחירי הסחורות המשוקות לארצות המתפתות. חות. העדר סולידריות בין ארצות אופ"ק לארצות אחרות בעולם השלישי ראוי לכל גינוי. אך אין לזה כל קשר למערב המיסכן, שעדיין משלם מחיר זול מדי עבור הדלק.

עם זאת, יתכן שחוסר האונים הצבאי שמגלה עיראק עלול להביא לעליית מחירים תלולה באביב. ההימור האמריקאי על הציר עיראק-סודיה, שהיה מבריק מבחינה מדינית, לא מניב את הפירות הצפויים בשל המחדלים הצבאיים העיראקיים. ועידת אופ"ק עמדה, במידה רבה, בסימן העדרו של שר-הנפט האיראני, ג'אוואד טונדגוואן, שנפל עם סגנו בשבי העיראקים.

הסעודים, שקשרו, לפחות לפי שעה, את גורלם בעיראק, איבדו, כמובן, את מעמדם המסורתי כמתווכים. לכן יש לראות כהישג את עצם קיום הוועידה ואת יכולתן של מדינות אופ"ק לתפקד ולקבל החלטות באווירה קשה ביותר. זהו אות ברור לבגרות המדינית של מנהיגי אופ"ק, שחרף שפע הנפט המצוי כיום בשווקים מחזיקים בעוצמה מדינית בינלאומית ניכרת.

● במיקרה של פלישה יתקשו הסובייטים למצוא קוויילונג פולני, משתף-פעולה מקומי עם כוחות הכיבוש. גומולקה אמנם הזמין את הסובייטים לסייע לו במהומות 1970, אך מאז השתנה המצב. המפלגה הקומוניסטית הפולנית איבדה הרבה ממנייתיה בציבור בשל כישלונה הכלכלי. קשה להניח שהיא תספק משתף-פעולה בכיר, כמו יאנוש קאדר בהונגריה (1956) או גוסטב הוסאק ב'צ'כוסלובקיה (1968).

● הרוסים חוששים מפתחת חזית שנייה, אחרי הסתבכותם האומללה באפגניסטן. הפרת האיזון הדימוי גראפי בברית-המועצות, לטובת המוסלמים, מדאיגה מאוד

עולם קטן

את הרוסים. הם עשויים להיזדקק, בעתיד, לסולידריות סלאבית.

● העושר האדיר הטמון בסיביר מחזק את המגמות השמרניות במימסד הסובייטי. האופטימיזם המוצדק בכל הנוגע לסיביר מחזק את השאיפה לשמור על הסטטוס-קוו. למנוע זעזועים מיותרים ובעיקר לבלום את האיום הסיני על סיביר.

בגינוד לדעת עיתונאים ישראליים מסיימים, אין הסובייטים משתכרים מהישגם המדיני בהודו. היחסים המסורתיים בין אינדירה גאנדי האנטי-קומוניסטית וה' קרמלין הם בעיקר לטובת הודו, החוששת מפקיסטאן ומסין. גאנדי תבגוד בסובייטים בהודמנות הראשונה, ובוודאי שלא תתמוך בשום הרפתקה פולנית. יש כוחה של הודו הוא מוגבל. 640 מיליוני ההודים נהנים רק משני-שלישים מההכנסה הלאומית של בריטניה, שבה חיים רק 58 מיליון בני-אדם. לאינדירה יש צרות משלה.

כל הגימוקים הטובים וההגינויים האלה אינם פוסלים מכל וכל את האפשרות שהסובייטים בכל זאת יפלוש. הם יעשו זאת רק אם יגיעו למסקנה, שאירגון סולידריות מהווה איום ממשי על שילטונה של המפלגה הקומוניסטית בפולין.

אופ"ק:

מתינות מודגשת

כצפוי נסתיימה ועידת אופ"ק באי, באלי, אינדונסיה, בעליית מחירים מתונה-יחסית. העלאה של 10% בשיעורי האינפלציה הקיימים עתה במערב מוכיחה, שמגמת המתנינות באופ"ק היא דומיננטית. גם הנפט המשובח של מדינות אופ"ק, "הניציות" — אלג'יריה, לוב וניגריה — לא יעלה על התיקרה של 41 דולר לחבית.

הסעודים היו, כדרכם, המתונים ביותר. הם ייקרו את הנפט שלהם רק בשבועה אחת. ברור שכספי-הנפט הראשיים של ארצות-הברית ממשכים שליטי סודיה לשרת את האינטרס האמריקאי. אין תימה, לכן, שארצות-הברית רואה בסעודיה את הנכס הכלכלי והפוליטי, ולכן גם האינטרס, העיקרי שלה במזרח-התיכון. בהקשר זה יש לראות, כמובן, את פירסומי מכוון הובר, המקורב לרגן, בעניין המדינה הפלסטינית. החוג הסובב את רגן מורכב, ברובו הגדול, מאייליהו, בעלי חברות-נפט וחברות על-לאומיות הקשורות זו בזו בסבך אינסופי של אינטרסים משותפים. מימשלו של רונאלד רגן יעשה הכל כדי לרצות את הסעודים. הימין הישראלי, שזהל על סילוקם של פליהנש ממרכז העשייה הפוליטית בווינגטון עוד יתגעגעו לליברלים, שראו בישראל אידיאל, לא רק אינטרס צר.

האינטרסים מצביעים בכיוון אחר לגמרי. **המערב המיסכן.** אין כל הצדקה, לכן, לקינותיו של כתב הארץ אליהו סלפטר. מדורו, העולם מסביר, שלא הוקדש הפעם לאפולוגטיקה בזכות דרום-אפריקה, מבכה שוב את עליית מחירי הנפט. סלפטר וחבריו לא מערעים אף פעם על העובדה, שהעולם התעשייתי קובע את מחירי כל המוצרים בעולם, או על כך שהעולם השלישי חייב לפרוע את מחירי רמת-החיים הגבוהה במערב. אין כל סיבה שאמריקאי יצרוך כמות אנרגיה

קצת קשה לתאר את שליטה השמרניים והזקנים של ברית-המועצות בפזוה ההאמלטית המובהקת, אבל הר עובדות מדברות בעד עצמן. הפועלים הפולנים מציבים אתגר ברור להגמוניה הסובייטית במזרח-אירופה, ותובעים שינויים יסודיים במהות ובטיגנון המישטר הקומוניסטי בארצם. ברית-המועצות מהססת שבועות ארוכים, אפשי רות הפלישה עדיין שרירה וקיימת, אבל עצם ההתלבטות הארוכה מעורר סקרנות רבה.

ברור שאין לסובייטים שום בעיה אידיאולוגית. ב' ארסנל הסיסמאות שלהם יש די "הצדקות" לפלישה כזו. במיקרה הצורך אפשר, אולי, לארגן גם בקשה רשמית מפולין לסיוע. אין ספק שליאוניד ברז'נייב וחבריו עשו את חשבון-הנפש הגלובאלי שלהם. התמונה שנתקלה היה בה כדי לרפות ידיים ולשכך כל התפרצות תוקפנית שבטרם-עת.

צרות, כמה כמקום. הניתוח שהתפרסם השבוע בסאנדי טיימס אישר, אולי ביתר הדגשה, את כל ההנחות שפתחו בעבר בעולם קטן. במצב הבינלאומי הנוכחי תועיל הפלישה לפולין אך ורק למערב, תחיל לארצות-הברית ולבעלות-בריתה את כל היתרונות ה' אפשריים, כשם שהפלישה לאפגניסטן הסבה נזק כל

יאוניד ברז'נייב
התלבטות האמלטית

ישוער לסובייטים בעולם הערבי בפרט והמוסלמי בכלל, כך תביא התערבות צבאית בפולין למפלה מדינית גדולה עוד יותר:

● פולין נמצאת, מאז 1945, באיזור ההשפעה הסובייטי. אין כל סיכוי ליוזמה פולנית ליציאה חריצנית מברית-וארשה. פלישה סובייטית לפולין תעניק למערב יתרונות תעמולתיים אדירים, אך לא תשנה באורח מהותי את המאזן האינטרסטי הכלל-עולמי לרעת נאט"ו.

● ברית-המועצות שואפת בכנות לפירוק נשק, לי אישורו סאל"ט 2 ולהשגת הסכם סאל"ט 3. היא מעוניינת בהפניית משאבים לפיתוח תעשיית וחקלאי.

● ההתנגדות הפולנית תהיה, אולי, רק סימלית אך תלכד את העם כולו. השפעת הכנסיה הקתולית תבצר מאוד נוכח צבא הכיבוש. כל העולם יגין אהדה מוצדקת לפולנים, הסובייטים חוששים מניכור, אולי אפילו מגילויי-איבה, מצד המפלגות הקומוניסטיות במערב. זה כולל אף את המפלגה הקומוניסטית הצרפתית, שתמכה בפלישה לאפגניסטן.

● ברית-המועצות רואה בחרדה רבה את גיבוש הציר ארצות-הברית — יפן — סין-העממית. הסינים מעוניינים ליצור מיסגרת רשמית, אנטי-סובייטית, שב' מרכזה שלוש שותפים אלה. לעצם הקירבה בין שלוש המדינות יש משמעות מדינית, אסטרטגית ואף היסטורית מרחיקת-לכת. עד כה נרתעו האמריקאים היפאנים מגיבושיתר של ההסכמה המשולשת. פלישה סובייטית לפולין יצור תזרים מדיני חדש, שבו תתקבל בברכה כל ברית מדינית ואסטרטגית נגד ברית-המועצות.

● פלישה לפולין תמוטט סופית את הדטאנט. חילוקי-הדעות המשמעותיים הקיימים כיום בין ארצות-הברית לבין גרמניה וצרפת ייעלמו בין-לילה. ברית נאט"ו תהפוך מעובדה איזורית למהות גלובאלית, כלל-עולמית. הסובייטים מבינים שחושניגטון תוכל לגבש את מדינות דרום-אסיה, פקיסטאן, סין, יפן, חלק ניכר ממדינות המזרח-התיכון ומערב אירופה לאגו של מלכוד ומתואם, שיפעל נגדם באמצעים מדיניים, כלכליים ותרבותיים.

לא כולם קרנפים

ידיעה שהופיעה השבוע בעיתון הירושלמי כל העיר, סיפרה שהפרופ' דניאל עמית, מרצה בכיר במכון לפיסיקה באוניברסיטה העברית, דחה השבוע הזמנה רשמית להרצות בסמינר מקצועי בפרטוריה, דרום-אפריקה.

בשיחה עם העולם הזה אישר עמית, כי דחה בשאט-נפש את הזמנה של הממשלה הגוענית. במכתב חריף, על נייר רשמי של האוניברסיטה העברית בירושלים, הוקיע עמית את ההנהגה ה' דרום-אפריקאית, "ששאבה השראה רבה מידידותה עם הנאצים במלחמת-העולם השנייה". עמית הביע פליאה, שהגוענים מעזים להזמין לארצם ישראלי, בן לעם שסבל כה הרבה מגזענות.

על רקע פרשת-אהבים בין אוניברסיטת הנגב

הפרופסור דניאל עמית
משב רוח מרענן

על-שם בן-גוריון והמיבצר האידיאולוגי של הגזענות, אוניברסיטת פרטוריה, יש בצעדו של הפרופ' עמית משב רוח מרענן.

הח"כ המפ"מי אימרי רון רוחץ ידיו מפרשת הקסדות לצילה. הוא טוען שהקיבוץ מוכר קסדות רק לצה"ל. זה סותר, מידע שנתקבל מתוך הקיבוץ, אבל נחא. יתכן שח"כ רון, אינו יודע" לאן מגיעות הקסדות בסופו של דבר, אך מה דעתו של ח"כ רון על העובדה, שמכון המחקר החקלאי בקיבוץ השומר-הצעיר מעבדות מייצא מידע באורח כמעט בלעדי לדרום-אפריקה? האם ידוע לרון, מפעילי התעשייה בקיבוץ הארצי, על ביקוריהם ה' תכופים של מנהלי המכון, אנשי מפ"ם כשרים למהדרין, במיבצר הגזענות לצרכי ייצוא? האם יש בודעו לנקוט פעולה להפסקת החרפה! אל יטען ח"כ אימרי רון שדורשים ממפ"ם יותר מאחרים. הסיסמה, "לסוציאליזם ולאחווה עמים" מחייבת!